

3.) Mrjasce in svinje prezgodaj rabijo za pleme. Pravi čas za porabo je, ko spolnijo najmanj deset mesecev, a rabijo se pa svinje že s 4 ali 5 meseci in mrjasci s 6 meseci. Take plemenske živali ostanejo vedno slabe, in prasci od njih ostanejo slabi in majhni.

4.) Prašiči se premalo gibljejo. Prašiči, ki se debele, morajo biti na miru, a plemeni in zlasti breje svinje se morajo slednji dan dovolj gibati. Sicer se preveč odebele, imajo le malo prašičkov in še ti so slabi, ter nimajo mleka.

5.) Doječe svinje se preslabo krmijo. S tem same pešajo in prašički se ne rede. Prašički potrebujejo vsak dan veliko in dobrega mleka, da močno rastejo, zato se mora svinji dosti jesti dajati. Seveda ne takoj prve dni potem, ko je imela mlade. Ne zadošča, da se krmi s krompirjem, zeleno krmo, repo, kuhinjskimi ostanki itd., kakor je že navada, temveč se jej mora dajati tečnejšo jed, kakor na debelo zmlet oves, ječmen ali rž z mlekom ali siratko, pa tudi otrobi.

6.) Prašički se prezgodaj odstavljajo. Mnogi jih odstavljajo že čez tri tedne, ko bi morali sesati najmanj šest tednov.

7.) Pozneje se prasci preslabo krmijo. Ko prašički nehajo sesati, se ne smejo slabo krmiti, temveč potrebujejo do starosti šestih mesecev dobro krmo. Skrbno se mora nanje gledati. Dosti se morajo na zraku gibati, v hlevu imeti čedno, določeni čas jim je dajati jesti in to najmanj štirikrat na dan. Preveč se jim ne sme dati najedenkrat. V hlevu mora biti prava toplota, suho in gosto nastljano. Dajati se jim mora precej časa neposneto mleko, še le čez nekaj časa posneto, veliko pozneje pa še le kislo mleko, debelo zmleto žito, ječmen, lanene preše in siratka. Če se na prašičke, ko se odstavijo, ne gleda, rasto počasi, postanejo stisnjeni in hrbet jim kvišku stoji. Če so le v hlevu, pridruži se pa še več boleznij, za katerimi pogine mnogo prašičev.

8.) Za stare plemenjake se dovolj ne skrbi. V hlevu imajo nečedno, slabo nastljano, dostikrat se gnoj ne izkida a le nepopolnoma, korita se dosti ne znažijo, ne gleda se nato, če je preveč vroče ali mrzlo, če imajo vodo, kadar se hodijo past.

9.) Svinjski hlevi so napak zidani. Tu se največ zakrivi. Prašiči žive v otrovanem zraku na gnijočih tleh v temoti, poté se po letu in prezebajo po zimi. Svinje se poškodujejo, kadar so breje ob voglje in slabo narejene duri. Prašiče in svinje nadlegujejo miši in podgane, in bolehajo za trihinami in vraničnim prisadom. Naj se še tako dobro krmijo, vendar pri tacih razmerah še nič ne izda.

10.) Reja in debelenje prašičev zmatra se za stranski posel. Opravljajo to le ženske, moški se za vse nič ne brigajo. Gospodinje pa že imajo tako preveč dela in ne morejo dosti gledati na prašiče. Prepuščajo stvar poslom, misleč, da je zato vsaka še tako neumna dekla. Če slabo gre, se pa tolažijo s tem, da nimajo sreče pri prašičih ali da se sploh reja prašičev ne spleča.

Kmetijske raznoterosti.

Zemljiški dolgovi v Avstriji. Do l. 1892. so se v naši državni polovici skozi 20 let zemljiški dolgovi pomnožili vsako leto za 31 milijonov gld. Posledica temu dejstvu so prisilne dražbe, ki znašajo do leta 1892 — 182.179 slučajev (od leta 1876 vsako leto 8000 do 10.000). Dolgovi zahtevajo obresti, ki se menjajo od 4 do 12 odstotkov. Celo na Češkem in na Moravi, kjer še dolgo časa poslujejo posojilnice, imamo beležiti v mnogo slučajih 10 do 12 odstotne obresti. Naše dežele seveda v tem ne zaostajajo.

Znamenja slabe mlekarice. Krava, katera je bolj volu podobna, ima debelo glavo, debele roge in vrat, debele okrogle noge in divje gleda, ter je trde debele kože, ter ima majhno, ozko, z belo dlako močno poraseno vime, je slaba mlekarica. — Važno je za kmeta in živinorejca, da ve presoditi, če je krava dobra mlekarica.

Za obrezovanje drevja je najboljši čas zima. Mlajša drevesa naj se obrezujejo v februarju in marcu, starša pa že v novembru in decembru. Obrezuje naj se, kadar ni zmrzlo.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

XI.

(Dalje.)

Zakoni o dedščinah, rodbinskih in premoženskih stvareh, o ločitvah zakonov, družbah, dolžnih pismih, trgovskem in obrtnem pravu — z jedno besedo vsi civilni zakoni so jako različni v raznih državah in se poleg tega jako pogosto menjajo. Petinštirideset postavodajnih zborov zboruje vsaj vsaki dve leti; in omenil sem že, kako so občutljivi za vsako potrebo naroda. Najtežja vprašanja, ki se najpogosteje sprožijo, so vprašanja o družbah, trustih, o razmerah mej delom in kapitalom. Vse države so poslednji čas bolj ali manj morale računati s temi vprašanji — o njih se je že izdala velika množina zakonov; nekateri izmed njih niso bili družega kakor nevspešni poskusi. Vendar se ta vprašanja v zakonodavnih zastopih vedno bolj in bolj temeljito razpravljajo. Zakonodajstvo v Ameriki je jako živahna zadeva; popolna in brezpogojna svoboda besede in tiska omogočuje vsestransko pojasnjevanje vprašanja, in je vsakemu in vsem dana prilika povedati svoje mnenje v tej ali drugi obliki, in različje v predlogih mora vzbujati le začudenje, kako brezkončno se razlikujejo človeške ideje in nazori. Tako je ločitev zakona skoro nemogoča v Novem Jorku in v večini južnih držav; v zapadnjih državah, zlasti v Južni Dakoti je potreba za ločitev zakona le izpolniti nekatere neznatne formalije. Sodišča te države so preobložena z vlogami za ločitev zakonov iz vseh kotov Zjedinjenih držav, v tem, ko so ločitve mej domačini te države jako redke.

V državi Wyoming so dali volilno pravico ženskam za vse volitve, in je to postavodajni zbor sklenil jednoglasno. V državi Kansas je nekaj žensk za župane, pa se tudi nahajajo občinski sveti, v katerih so same ženske, ki govore jako modro in previdno, če tudi jih nekateri jako